

JUBILANTI V ROCE 2013

90 let (1923)

Josef Brand (28. 4.)
Prof. Leopold Pospíšil (26. 4.)

85 let (1928)

PhDr. Alena Plessingerová CSc. (17. 1.)
Mgr. Břetislav Vojtíšek (28. 9.)

80 let (1933)

Prof. PhDr. Dušan Holý, DrSc. (25. 4.)
PhDr. Vanda Jiříkovská, CSc. (6. 11.)
PhDr. Zdeňka Vaněčková, CSc. (1. 1.)

75 let (1938)

Mgr. Libuše Šolcová (20. 5.)
Zdeněk Thoma (2. 9.)

70 let (1943)

PhDr. Dagmar Adamcová, CSc. (5. 12.)
PhDr. Jana Hrabětová (9. 4.)
Prof. PhDr. Josef Kandert, CSc. (22. 7.)
PhDr. Marie Náplavová (1. 5.)
PhDr. Jiří Šíma, DrSc. (7. 1.)
PhDr. Milada Šulcová (7. 5.)
Mgr. Jiřina Veselská (12. 10.)
Doc. PhDr. František Vrhel, CSc. (28. 5.)
PhDr. Ing. Mnislav Zelený (3. 8.)

65 let (1948)

Doc. PhDr. Josef Blüml, CSc. (3. 4.)
PhDr. Helena Dluhošová (13. 6.)

PhDr. Hana Dvořáková (8. 9.)
Dagmar Havránková (14. 12.)
PhDr. Kateřina Klápšřová (21. 10.)
PhDr. Ivana Klusová (22. 2.)
Mgr. Jan Maděrič (14. 2.)
PhDr. Vlasta Ondrušová (20. 12.)
PhDr. Jiří Pajer, CSc. (16. 12.)
PhDr. Ivan Plánka (14. 4.)
PhDr. Pavel Pospěch (13. 3.)
PhDr. Jana Sojková (31. 12.)
Doc. PhDr. Bohuslav Šalanda, CSc. (13. 12.)
Doc. PhDr. Irena Štěpánová, CSc. (8. 5.)
PhDr. Eva Wolfová (27. 8.)

60 let (1953)

Mgr. Jitka Bartůšková (30. 6.)
Mgr. Wiesława Branna (10. 9.)
PhDr. Pavel Bureš (19. 10.)
Mgr. Jitka Matuszková, PhD. (6. 11.)
PhDr. Jaroslava Pospíšilová (26. 9.)

55 let (1958)

PhDr. Judita Hrdá (10. 11.)
PhDr. Irena Ochrymčuková (19. 7.)
PhDr. Jarmila Pechová (3. 6.)

50 let (1963)

PhDr. Barbora Gergelová (27. 4.)
Mgr. Ladislava Hornáková (9. 3.)

RE-THEORIZING HERITAGE: INAUGURAL CONFERENCE OF THE ASSOCIATION OF CRITICAL HERITAGE STUDIES (GÖTEBORG, 5.–8. ČERVNA 2012)

Na počátku června 2012 se v Göteborgu konala ustavující konference *Asociace kritických studií dědictví* pod názvem *Re-theorizing heritage*. Jak název napovídá, cílem konference bylo otevřít směry nového

promýšlení problematiky hmotného i nehmotného, kulturního i přírodního dědictví ovlivněné kritickým přístupem, a problematizovat tak převládající představy o dědictví a přístupy k němu. Konference se zúčastnilo na 500 mluvčích z celého světa, výzkumníků z různých společenskovedních disciplín, aktivistů i lidí politicky a prakticky angažovaných na vyjednávání, ochraně a péči o dědictví. S ohledem na množství i tematickou a disciplinární šíři příspěvků

je těžké komplexně představit a shrnout konferenci jako celek. Proto se v následujících řádcích pokusím představit pouze své dojmy z konference ve smyslu jejího hlavního (epistemologického, teoretického, disciplinárního) nastavení a převládajících tendencí, jež se objevily napříč příspěvky, které jsem mohl vyslechnout.

Převládajícím přístupem postupujícím konferenci bylo kritické nahlédnutí dosavadních přístupů k dědictví jako neproblematických otisků minulosti a zároveň snaha o (sebe)kritické zhodnocení návrhů na zásadní přepracování, reteoretizaci studia dědictví (heritage studies) ve smyslu nemilosrdné kritiky dosavadních přístupů a snahy vybudovat studia dědictví od nuly. Dědictví, ať již přírodní či kulturní, hmotné nebo nehmotné, tak bylo obecně nahlíženo jako politikum, které je třeba zkoumat s ohledem na otázky moci, ať již nahlédnuté prostřednictvím feministické a postkolonialistické epistemologie, nebo pomocí diskurzivní analýzy; cílem je odhalit mocenské vztahy, jež neproblematicizované „dědictví“ pomáhá zachovat a jimž dovoluje další rozvoj. Do studia dědictví se tak dostávají problémy spjaté s nacionalismem, imperialismem, kolonialismem, kulturním elitářstvím, sociokulturní exkluzí a jejich efekty.

Dědictví už nadále nemůže být chápáno jako neproblematické, avšak ani jako statické – dědictví není stav, ale praxe, činnost, která je emocionální stejně jako politická. Například Tom Selwyn (SOAS, University of London) ve své keynote přednášce *Heritage and its puppeteers: Capitol, contention and Euro-Mediterranean heritage* propojil obě tyto roviny, aby ukázal, jak je hmotné i nehmotné dědictví prostředkem i obětí vyjednávání o identitě

a emocích (feelings of self) spjatých s minulostí, pamětí a jejich komplikovanými vztahy.

Další keynote, Valdimar Hafstein (Háskóli Íslands) v přednášce *The Condor's flight: A letter, a song, a story and a couple of lessons about intangible heritage* poukázal na komplikovanost sítě vztahů, která dědictví – v tomto případě nehmotné dědictví ve formě jihoamerické písně Let kondora – obklopuje a neustále (znovu) utváří.

Šíře přístupů prezentovaných na konferenci odkazuje k intenzivní snaze studií dědictví otevřít se novým podnětům, a to nejen ve smyslu nových prostor a výzkumných terénů, jak dosvědčuje například sekce o politice dědictví v současné Číně vedená Mikem Rowlandsem (University College London), ale i ve smyslu nových teoretických a epistemologických přístupů (včetně například vizuálních studií a antropologického filmu).

Snahu o změnu přístupu vůči (výzkumu) dědictví ve smyslu přesunu důrazu na perspektivu lokální (komunity a emocionality) dokládá například příspěvek Iana Robertsona (University of Gloucestershire) *Land, landscape and heritage from below in the Scottish Highlands*. Zajímavým a inspirativním přístupem je snaha Steva Watsona (York St John University) a Emmy Waterstonové (University of Western Sydney) – příspěvek *New sources of heritage theory: Affect and the non-representational paradigm* – přenést do studií dědictví impulzy z teorie nereprezentativity a afektu ve formě rozpracované Nigelem Thriftem. Rodney Harrison (The Open University) v příspěvku *Dialogical heritage in theory and practice* poukázal na možné přínosy ontologického perspektivismu (a obecně actor network

theory) pro překročení karteziánského, západního přístupu k dědictví.

Ve výčtu zajímavých příspěvků, mnohdy zakotvených v nečekaných disciplinárních tradicích a přístupech, by se dalo pokračovat. Co však mělo těch několik zmíněných příkladů doložit, je snaha kritických studií dědictví, jak se prezentovaly na konferenci v Göteborgu, otevřít se impulzům z oborů napříč společenskou vědou, které mají kritický potenciál. Konference tak namísto opevňování disciplinárních hranic poskytla prostor a inspiraci pro překonávání rozdílů a čerpání inspirace z ostatních disciplín (antropologie, sociologie, politické vědy, feminismus, a obecněji sociální kritická teorie) v rovině teoretické i praktické. Proto považují nejen konferenci, ale zejména přístup rodičích se kritických studií kultury za přínosný a hodný následování i v jiných disciplínách například české společenské vědy.

Petr Gibas (FHS UK, Praha)

SEMINÁŘ *THE MYSTERIES OF EUROPE*, GUADALAJARA, ŠPANĚLSKO, 14.–17. 6. 2012

Sepětí nejrůznějších etnologických či antropologických subdisciplín s praxí je v posledních desetiletích stále aktuálnější a v odborných diskusích stále výrazněji reflektovaným tématem; termín *aplikovaná folkloristika* v nich ale rozhodně nezaznívá hlasem nejsilnějším. Současný dynamický rozvoj kulturní praxe postmoderního *storytellingu*, tedy soudobého ústního vypravěčství, které se od 70. let 20. století

rozvíjí v USA, od 90. let v západní Evropě a po roce 2000 po celém starém kontinentu, však představuje fenomén, který si akademickou reflexi nepochybně zaslouží.

Částečně i z těchto důvodů pořádaný odborný seminář „The Mysteries of Europe“, organizovaný za podpory programu Evropské unie Culture 2007–2013 ve španělské Guadalajare, si proto kladl za cíl analyzovat vývoj a aktuální stav evropského *storytellingu*. Pozvání na seminář přijalo celkem 34 etnologů, folkloristů, antropologů a filologů – ale i profesionálních vypravěčů s etnologickým vzděláním – ze všech zemí EU a EEA. Seminář zahájil úvodním interdisciplinárním příspěvkem *The mystery stories in Europe. Origins, influences, characteristics, characters and transmission* přední španělský literární vědec a folklorista José Manuel Pedrosa (Universidad de Alcalá de Henares), který zdůraznil panevropský charakter orálně transmitovaných mysteriózních narácí, jejichž distinktivní poetiku podle něj definuje trojice termínů – antropologický termín *tabu*, lingvistický termín *mĺčení* a literární fenomén *tajemství*. Následná dvojice úvodních příspěvků se již zaměřila na příklady specifických narativních komplexů. Orální kultury Evropy reprezentoval referát *Icelandic sagas* britské filoložky a přední terénní sběratelky islandské narativní tradice Emily Lethbridgeové (University of Cambridge, Velká Británie – Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum Reykjavík, Island) a komparativní rozměr přinesla prezentace jedné z afrických orálních kultur s názvem *The notion of mystery in the South African San oral tradition*, již připravil folklorista José Manuel de Prada Samper (University of Cape Town, Jihoafrická republika).